บทที่ 3
ลักษณะการปลูกและการตลาดลำไยของอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ลักษณะวิธีการปลูกลำไย

1. การเตรียมการและการปลูกลำไย

การปลูกลำไยควรพิจารณาถึงปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องทางด้านการเจริญเติบโต และการออกดอกติดผลของลำไย ดังต่อไปนี้

สภาพของดิน ลำไยสามารถเจริญเติบโตได้ในดินร่วนปนทราย หรือดินร่วนปนเหนียว หรือดินเหนียว แต่ต้องมีการระบายน้ำได้ดี

สภาพอากาศ ลำไยเป็นไม้ผลที่ต้องการความชื้นสูงในปีที่ 1 - 4 หลังจากปลูกและในระหว่างการออกดอกติดผล นอกจากนี้จะต้องการอากาศหนาวก่อนการออกดอก

ปริมาณความชื้น ความชื้นในดินมีความจำเป็นต่อลำไยในช่วงตั้งแต่การติดผล โดยทั่วไปแล้วลำไยต้องการความชื้นในดินสูงขึ้นเรื่อยๆ ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงมิถุนายน ซึ่งในช่วงนี้ถ้าลำไยขาดความชื้นในดินดอกที่ออกมักจะแห้ง หรือต้นที่ออกดอกแล้วดอกจะร่วง

ปริมาณน้ำฝน ลำไยจะออกดอกติดผลได้ดี ในปีหนึ่งๆ ควรจะมีปริมาณน้ำฝนที่ตกอยู่ระหว่าง 1,200 - 2,000 มิลลิเมตร และควรมีการกระจายของฝนประมาณ 100 - 150 วันต่อปี

2. การเตรียมพื้นที่ปลูกลำไย

การสร้างสวนลำไยของประเทศไทยส่วนมากมักมีการปลูกใน 2 ลักษณะพื้นที่ คือ

1.การสร้างสวนลำไยในสภาพที่ลุ่ม การจัดการพื้นที่ปลูกลำไยที่เป็นที่ลุ่มคือ การยกสันร่องปลูกลำไย เป็นการสร้างสวนลำไยที่ต้องมีการลงทุนค่อนข้างสูง โดยทำการขุดร่องน้ำนำดินจากการขุดมาเสริมบนสันร่องเพื่อให้ระดับดินปลูกสูงขึ้น ป้องกันไม่ให้น้ำท่วมขังโดยเฉพาะในฤดูฝนซึ่งโดยทั่วไปสันร่องควรมีความกว้าง 6 - 8 เมตร และร่องน้ำกว้าง 1 - 2 เมตร

2.การสร้างสวนลำไยในสภาพที่ดอน การเตรียมพื้นที่ปลูกลำไยในสภาพที่ดอนจะทำให้สะดวกกว่าในสภาพที่ลุ่ม ปัญหาส่วนมากที่มักพบในการปลูกลำไยที่ดอนคือ การขาดน้ำ ดังนั้นการปลูกลำไยในที่ดอนต้องมีการสร้างแหล่งน้ำสำหรับใช้ภายในสวน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

3. การปลูกลำไย

โดยทั่วไปการปลูกลำไยสามารถปลูกได้ตลอดทั้งปี แต่โดยธรรมชาติลำไยเจริญเติบโตได้ดีในช่วงปลายฤดูฝนต่อฤดูหนาว ซึ่งเป็นช่วงที่ความชื้นในดินและในอากาศมีความพอเหมาะ อุณหภูมิที่เปลี่ยนจากร้อนค่อยๆ เย็นลงทำให้ลำไยแตกใบอ่อนได้ดี และการระบาดของแมลงต่างๆ จะลดลง

ซึ่งลำไยสามารถขยายพันธุ์ปลูกได้หลายวิธี เช่น วิธีการเพาะเมล็ด และใช้ส่วนต่างๆ ของกิ่งมาขยายพันธุ์ ได้แก่ การทาบกิ่ง การต่อกิ่ง การติดตา เป็นต้น แต่สำหรับวิธีการเพาะเมล็ดในปัจจุบันไม่นิยมทำกับลำไยในการขยายพันธุ์ไปปลูก แต่นิยมทำเพื่อใช้เป็นต้นตอในการทาบกิ่ง การต่อกิ่ง และการติดตา หรือเสริมรากให้ลำไยที่ขยายพันธุ์ปลูกโดยการตอนกิ่ง สำหรับการขยายพันธุ์ลำไยที่เหมาะสม และทำได้ง่ายได้ผลค่อนข้างแน่นอน คือ การทาบกิ่ง

สำหรับระยะการปลูกของลำไยขึ้นอยู่กับชนิดของพันธุ์ที่ปลูก เนื่องจากแต่ละพันธุ์มีการเจริญเติบโตและขนาดของทรงพุ่มที่แตกต่างกัน โดยทั่วไประยะปลูกที่เหมาะสมของการปลูกลำไยจะอยู่ระหว่าง 8 x 8 เมตร หรือ 10 x 10 เมตร หรือ 12 x12 เมตร ซึ่งจะปลูกลำไยได้ประมาณ 25 – 28 ต้นต่อไร่ แต่หากมีการปลูกระยะชิดระหว่าง 4 x 4 เมตร หรือ 5 x 5 เมตร หรือ 6 x6 เมตร จะทำให้ได้จำนวนต้นต่อพื้นที่สูงขึ้นประมาณ 30-32 ต้นต่อไร่

4. การดูแลรักษา

การให้น้ำแก่ต้นลำไย

ลำไยเป็นไม้ผลที่ต้องการน้ำมากแต่ไม่ต้องการน้ำขังแฉะ ดังนั้นการให้น้ำแต่ละครั้งควรพิจารณาถึงจำนวนน้ำที่ให้ตามอายุ ขนาดของทรงพุ่ม และสภาพของดิน ในช่วงระยะเวลาที่เหมาะสม ต้นลำไยที่มีขนาดเล็ก ไม่ควรให้น้ำทุกวัน ควรให้เป็นระยะๆ อาจจะเป็น 15 วันต่อครั้ง หรือ 30 วันต่อครั้ง และแต่ละครั้งที่ให้ควรมีปริมาณมากและเพียงพอ

สำหรับต้นลำไยที่โตและให้ผลผลิตแล้ว โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้งลำไยมีความต้องการน้ำมากเป็นพิเศษ เพราะเป็นช่วงที่ลำไยให้ผลแล้ว ถ้าขาดน้ำในช่วงนี้มากอาจทำให้ผลลำไยร่วงได้ ส่วนในฤดูอื่นๆ นั้น การให้น้ำต้องดูสภาพของดิน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

การค้ำกิ่ง

การค้ำกิ่งลำไยจะกระทำเมื่อลำไยให้ผลผลิตแล้ว โดยเฉพาะในช่วงที่ลำไยให้ผลผลิตในแต่ละปี เพื่อช่วยรับน้ำหนักของผลลำไย การค้ำกิ่งที่ทำกันอยู่มีหลายแบบ เช่น การทำเป็นคอกสี่เหลี่ยม คอกสามเหลี่ยม และการใช้ไม้ค้ำเป็นกิ่งๆ แต่การค้ำเป็นคอกสี่เหลี่ยมได้ผลกว่าแบบ

อื่น และเปลืองไม้ค้ำน้อย ทำโดยการปักเสาขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 6-8 นิ้ว จำนวน 4 เสาทำมุมฉากกัน ให้เสาห่างจากโคนต้น โดยถือหลักให้เสาอยู่เกือบปลายพุ่มต้น ที่หัวเสาด้านบนบากไว้เพื่อรองรับคาน แล้วไว้ไม้หน้า 3 นิ้ว ตะแคงตอกติดกับปลายเสาด้านบากไว้ให้แน่น

การใส่ปุ๋ย

การใส่ปุ๋ยแก่ต้นลำไยแบ่งออกได้เป็น 2 ช่วง คือ ช่วงต้นเล็กก่อนให้ผลผลิตและช่วงให้ผลผลิตแล้ว การให้ปุ๋ยแต่ละช่วงมีเป้าหมายแตกต่างกัน ทำให้ต้องใช้สูตรปุ๋ย อัตราปุ๋ย และเวลาที่ให้ปุ๋ยแตกต่างกัน

1. การใส่ปุ๋ยช่วงต้นเล็กก่อนให้ผลผลิต

การใส่ปุ๋ยในช่วงนี้มีเป้าหมายเร่งการเจริญเติบโตของต้นลำไยให้เร็วที่สุดเพื่อสามารถให้ผลผลิตได้อย่างเต็มที่ภายในระยะเวลา 3 ปี ถ้ามีน้ำพร้อม การให้ปุ๋ยที่เหมาะสมอาจสามารถทำให้ต้นลำไยแตกใบอ่อนได้ถึงปีละ 5-6 รุ่น คือ สามารถแตกใบอ่อนใหม่ทุกๆ ระยะประมาณ 2 เดือน ฉะนั้นช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการให้ปุ๋ยจึงควรอยู่ที่ระยะประมาณ 2 เดือนหรือทุกระยะที่เห็นใบเดิมแก่พอที่จะแตกใบใหม่ ยกเว้นในช่วงที่อากาศหนาวเย็นที่สุดคือ ธันวาคม และมกราคม ไม่ควรใส่ปุ๋ยในช่วงนี้ เนื่องจากต้นไม้จะไม่ตอบสนองต่อปุ๋ย

ในขณะที่ลำไยต้นเล็กก่อนให้ผลผลิต ต้นลำไยมีความต้องการธาตุไนโตรเจนมากกว่าฟอสฟอรัส และโพแทสเซียมมาก การให้ปุ๋ยในช่วงนี้จึงเน้นที่ธาตุไนโตรเจน คือ ให้ปุ๋ยยูเรียล้วนสลับครั้งกับปุ๋ยยูเรียเสริมด้วยปุ๋ยสูตร 15-15 -15 นอกจากปุ๋ยเคมีแล้วยังต้องให้ปุ๋ยอินทรีย์ได้แก่ ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกต่างๆ อีกปีละ 2 ครั้ง เพื่อปรับปรุงสภาพดินในทรงพุ่มให้ร่วนซุยลดพิษที่เกิดจากความเป็นกรดที่เกิดจากปุ๋ยไนโตรเจนและให้ธาตุอาหารต่างๆ ที่พืชต้องการน้อย สำหรับปริมาณปุ๋ยเคมี และปุ๋ยอินทรีย์ที่ให้ต้นลำไยก่อนให้ผลผลิต ดังแสดงในตาราง 3 -1

ตาราง 3 -1 แสดงปริมาณการใส่ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ และปุ๋ยยูเรีย ให้ลำไยในขณะที่ยังไม่ให้ผลผลิตแยกเป็นรายปี

ชนิดของปุ๋ย	ปริมาณปุ๋ยที่ใส่ในแต่ละปี (กิโลกรัม/ปี)		
	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3
ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15	8.75	25.00	46.25
ปุ๋ยอินทรีย์	250.00	500.00	750.00
ปุ๋ยยูเรีย	5.00	8.75	10.00

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

2. การใส่ปุ๋ยในช่วงที่ต้นลำไยให้ผลผลิตแล้ว

การใส่ปุ๋ยในช่วงที่ให้ผลผลิตแล้วแบ่งใส่ปุ๋ยเป็น 4 ครั้งต่อปี โดยเป้าหมายของการใส่ปุ๋ยแต่ละครั้งต่างกัน ดังนี้

ครั้งแรก ใส่หลังจากเก็บเกี่ยวและตัดแต่งกิ่งแล้ว มีเป้าหมายเพื่อกระตุ้นการแตกใบใหม่และสะสมอาหารในใบโดยใช้ปุ๋ยสูตร 20 - 10 - 10 ในอัตราประมาณ 25 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี และใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก 750 - 1,000 กิโลกรัม ต่อไร่ต่อปี

ครั้งที่สอง ให้ใส่เมื่อช่อดอกลำไยยาว 2 นิ้ว เพื่อเร่งและส่งเสริมการขยายตัวของช่อดอกใช้ปุ๋ยสูตร 16 -11 -14 หรือ 15 -15-15 ในอัตรา 25 กิโลกรัมต่อไร่

ครั้งที่สาม ให้ใส่เมื่อลำไยติดผลอ่อนแล้ว และมีขนาดเท่ากับหัวไม้ขีด เพื่อเร่งการเติบโตของผล ให้ใช้ปุ๋ยสูตร 16 -11 -14 หรือ 15 -15-15 ในอัตรา 25 กิโลกรัมต่อไร่

ครั้งที่สี่ เมื่อเมล็ดเริ่มเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล เพื่อเร่งการขยายตัวของผลลำไยในระยะสุดท้ายให้ใส่ปุ๋ยสูตร 14 - 14 - 21 ในอัตราประมาณ 50 กิโลกรัมต่อไร่

สูตรปุ๋ยที่กล่าวข้างต้นเป็นอัตราสำหรับลำไยอายุ 4 ปี เมื่อลำไยอายุมากขึ้นให้เพิ่มปุ๋ยอีกปีละ 20 เปอร์เซ็นต์

การให้ปุ๋ยแก่ลำไยไม่ควรให้ปุ๋ยเคมีเพียงอย่างเดียวติดต่อกันทุกปี เพราะถ้าใช้นานๆ จะทำให้มีผลเสียกับดิน คือ ดินมีสภาพเป็นกรดและเสื่อมสภาพลงอย่างรวดเร็ว ควรใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกใส่ร่วมกับปุ๋ยเคมีปีละครั้ง เพราะปุ๋ยคอกมีคุณสมบัติในการบำรุงดินให้ร่วนซุย ระบายน้ำและอากาศได้ดี และยังช่วยให้การใช้ปุ๋ยเคมีเป็นประโยชน์ได้อย่างเต็มที่

5. การตัดแต่งกิ่งลำไย

การตัดแต่งกิ่งลำไยแบ่งได้เป็น 2 ระยะ คือ

1. การตัดแต่งกิ่งในระยะแรก (หลังการปลูกแต่ยังไม่ให้ผลผลิต) เป็นการตัดแต่งเพื่อสร้างทรงพุ่มให้สวยงามได้สัดส่วนสมดุลกัน เพื่อรองรับน้ำหนักของผลผลิต และเพื่อรักษาระดับความสูงของทรงพุ่มด้วย

2. การตัดแต่งกิ่งระยะหลัง (ให้ผลผลิตแล้ว) ต้องกระทำทุกปีหลังจากการเก็บเกี่ยวผลแล้ว โดยเลือกตัดเฉพาะกิ่งที่มีลักษณะไม่ดี หรือกิ่งที่ไม่ต้องการออก ตัดให้ชิดกิ่งใหญ่โดยอย่าปล่อยให้เหลือตอไว้ แต่กิ่งที่เก็บผลไปแล้วให้ตัดลึกเข้ามาจากรอยเดิมที่ตัดเอาช่อของผลไป โดยตัดเข้าไปประมาณ 1 - 2 ตา การตัดควรใช้กรรไกรที่คมตัดอย่าให้แผลช้ำ และเมื่อตัดแล้วควรทาด้วยยากันราหรือปูนแดงเพื่อกันไม่ให้เชื้อราเข้าไปทำลายกิ่งทาบาดแผลรอยตัด

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

6. การใช้สารโปรแตสเซียมคลอเรตในการผลิตลำไย

ในบางพื้นที่มีการใช้สารโปรแตสเซียมคลอเรตในการบังคับลำไยให้ออกนอกฤดู เนื่องจากในการผลิตลำไยในฤดูกาลปกติเกษตรกรมักจะประสบปัญหาด้านแรงงานในการเก็บเกี่ยวผลผลิต ดังนั้น ตั้งแต่ปี 2542 เป็นต้นมา ได้มีการนำสารโปรแตสเซียมคลอเรตมาใช้ในการบังคับลำไยให้ออกนอกฤดูเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงาน และปัญหาผลผลิตที่ออกสู่ตลาดในฤดูกาลมากทำให้ราคาตกต่ำ(พาวิน มะโนชัย และคณะ,เทคโนโลยีการผลิตลำไย, 2545 :หน้า 95 - 96) สำหรับขั้นตอนการใส่สารโปรแตสเซียมคลอเรตมี ดังนี้

1. เลือกต้นลำไยที่สมบูรณ์อยู่ในระยะใบแก่ หากลำไยต้นใดมีทรงพุ่มทึบเกินไปควรตัดแต่งกิ่งออกบ้างเพื่อให้แสงแดดส่องผ่านเข้าไปในทรงพุ่ม หลังจากตัดแต่งกิ่งควรให้สารทันทีหรืออย่างช้าไม่เกิน 1 สัปดาห์ เพราะจะทำให้ต้นลำไยแตกใบอ่อน อายุของใบลำไยต้องอยู่ในระยะใบแก่ (อายุ 30-45 วัน) หรือโตเต็มที่มีสีเขียวจะเป็นระยะที่ได้ผลดีถ้าเป็นระยะใบอ่อนจะทำให้ออกดอกน้อย หรือถ้าพ่นทางใบจะทำให้ใบอ่อนไหม้และร่วง

2. ทำความสะอาดบริเวณทรงพุ่ม กำจัดวัชพืช และกวาดเศษใบลำไยออกนอกบริเวณทรงพุ่ม ถ้าหากดินมีความชื้นมากควรทิ้งไว้ 1 -2 วัน ก่อนให้สาร และควรงดการให้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยวิทยาศาสตร์ ในช่วงก่อนการใช้สาร ถ้าต้องการจะให้ควรใส่ในช่วงที่ต้นลำไยมีการแทงช่อดอกแล้ว

3. ตรวจเช็คความบริสุทธิ์ของสาร ก่อนการให้สารโปรแตสเซียมคลอเรตควรนำสารไปตรวจเช็คหาความบริสุทธิ์ว่ามีกี่เปอร์เซ็นต์ เพื่อนำมาประกอบการกำหนดอัตราสารโปรแตสเซียมคลอเรตอย่างเหมาะสม

4. การให้สาร วิธีการให้สารทางดินนิยมทำได้ 2 แบบ คือ แบบหว่าน และผสมน้ำราด การผสมน้ำราดต้องคน ให้สารละลายน้ำให้หมดก่อน แล้วจึงราด ส่วนการให้สารแบบหว่านควรทำให้ สารละเอียด การให้แบบหว่าน และผสมน้ำราดควรให้รอบๆ ทรงพุ่มเป็นบริเวณกว้างประมาณ 50 -100 เซนติเมตร เพื่อให้สารกระจายทั่วทรงพุ่ม และป้องกันรากเสียหาย

5. การให้น้ำ รดน้ำตามเพื่อให้สารโปรแตสเซียมละลายให้มากที่สุด หลังจากนั้นรักษาความชื้นโดยให้น้ำทุก 3 -5 วัน เพื่อให้รากลำไยดูดสารเข้าสู่ต้นให้มากที่สุด ประมาณ 3-5 สัปดาห์จะเริ่มแทงช่อดอก

6. ระยะเวลาการให้ผลผลิต หลังจากใส่สารโปรแตสเซียมคลอเรตระยะเวลาให้สารถึงเก็บเกี่ยวโดยทั่วไปใช้ระยะเวลา 6 - 8 เดือน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

7. การตลาดลำไยประเทศไทย

ประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตลำไยที่ใหญ่รองจากประเทศจีน แต่ไทยเป็นผู้ส่งออกลำไยรายใหญ่ไปต่างประเทศโดยตลาดลำไยสดที่ใหญ่ที่สุดของไทย คือ ฮ่องกง รองลงมาคือ มาเลเซีย อินโดนีเซีย แคนาดา จีน สิงคโปร์ ซึ่งทำรายได้เข้าประเทศให้กับประเทศจำนวนมาก โดยในปี 2547 ประเทศไทยมีปริมาณและมูลค่าการส่งออกลำไยสดตั้งแต่เดือนมกราคมจนถึงเดือนธันวาคม ปริมาณรวมทั้งสิ้น 116,188 ตัน มูลค่าการส่งออกรวม 2,193.23 ล้านบาท นับว่าสูงขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2546 ซึ่งมีปริมาณและมูลค่าการส่งออกลำไยสดตั้งแต่เดือนมกราคมจนถึงเดือนธันวาคมจำนวน 82,731 ตัน มูลค่ารวม 1,718.29 ล้านบาท ดังแสดงตาราง 3 - 2

ตารางที่ 3 - 2 แสดงปริมาณและมูลค่าการส่งออกลำไยสด,แช่แข็งเปรียบเทียบปี 2546 - 2547

ปริมาณ : ตัน

มูลค่า : ล้านบาท

เดือน	2546		2547	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
มกราคม	9,546	171	7,987	146.76
กุมภาพันธ์	5,688	108.55	7,006	130.40
มีนาคม	9,820	213.33	10,340	205.06
เมษายน	4,081	96.57	7,737	221.36
พฤษภาคม	1,732	36.77	2,738	62.78
มิถุนายน	2,180	55.31	7,386	153.37
กรกฎาคม	12,224	253.66	28,076	480.96
สิงหาคม	16,681	304.02	20,598	345.46
กันยายน	2,997	130.85	3,370	58.51
ตุลาคม	4,071	82.71	3,977	74.22
พฤศจิกายน	6,149	119.13	5,760	105.95
ธันวาคม	7,562	146.39	11,213	208.40
รวมทั้งสิ้น	**82,731**	**1,718.29**	**116,188**	**2,193.23**

ที่มา :สำนักงานเศรษฐกิจการพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

8. ลักษณะการปลูกลำไยอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ในอดีตเกษตรกรอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ มีอาชีพเพาะปลูกหอมหัวใหญ่ แต่ปัจจุบันได้มีการลดพื้นที่เพาะปลูกหอมหัวใหญ่ เนื่องจากเกษตรกรประสบปัญหาต้นทุนการเพาะปลูกหอมหัวใหญ่ที่สูงขึ้นในขณะที่ราคาหอมหัวใหญ่ที่จำหน่ายได้ไม่คุ้มกับต้นทุนทำให้เกษตรกรขาดทุนและไม่มีเงินทุนหมุนเวียนที่จะเพาะปลูกในปีต่อไปจึงได้มีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่เพาะปลูกหอมหัวใหญ่เป็นไม้ยืนต้น เช่น ลำไย เนื่องจากลำไยเป็นไม้ผลที่ปลูกได้ง่ายในทุกพื้นที่ และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่าหอมหัวใหญ่

อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นอำเภอที่ปลูกลำไยมากเป็นอันดับ10 ของจังหวัดเชียงใหม่ อำเภอแม่วางแยกตัวมาจากอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ในปี 2546 มีจำนวนเกษตรที่ปลูกลำไยจำนวน 3,560 ราย พื้นที่เพาะปลูกลำไยจำนวน 10,421 ไร่ และปี 2547 มีจำนวนเกษตรกรที่ปลูกลำไยเพิ่มขึ้นเป็น 3,791 ราย มีพื้นที่เพาะปลูกลำไยเพิ่มขึ้นเป็น 16,171 ไร่ และเป็นอำเภอที่มีแนวโน้มขยายพื้นที่การเพาะปลูกลำไยสดอย่างต่อเนื่อง ดังแสดงตามตารางที่ 3 - 3 และตารางที่ 3 - 4

นอกจากนี้เกษตรกรนิยมผลิตลำไยนอกฤดู โดยการใช้สารโปรแตสเซียมคลอเรต เนื่องจากการผลิตลำไยในฤดู เกษตรกรประสบปัญหาด้านผลผลิตโดยถ้าหากปีใดอากาศหนาวเย็นมากและยาวนานมีผลทำให้ลำไยแทบทุกต้นออกดอกจึงทำให้ผลผลิตออกสู่ตลาดมากส่งผลให้ราคาผลผลิตตกต่ำทำให้เกษตรกรหลายรายประสบกับการขาดทุนประกอบกับการเกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานในการเก็บเกี่ยวผลผลิต ทำให้เกษตรกรต้องหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการใช้สารเคมีบังคับให้ลำไยออกดอกนอกฤดูได้ เพื่อให้มีผลผลิตสม่ำเสมอ และหลีกเลี่ยงปัญหาด้านแรงงาน (พาวิน มะโนชัยและคณะ, เทคโนโลยีการผลิตลำไย, 2546 : หน้า 90-91)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ตาราง 3 – 3 แสดงจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกลำไย พื้นที่เพาะปลูกลำไย และพื้นที่ให้ผลของจังหวัดเชียงใหม่ ปี 2546

อำเภอ	จำนวนเกษตร (ราย)	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)	พื้นที่ให้ผลผลิต (ไร่)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก/ไร่)	ผลผลิตรวม (ตัน)
1. เมือง	1,296	2,592	2,134	732	1,562
2. สารภี	10,522	26,105	23,445	797	18,701
3. สันกำแพง	1,498	2,215	1,715	771	1,322
4. ดอยสะเก็ด	1,234	5,416	4,189	666	2,789
5. สันทราย	1,400	7,190	3,000	471	1,413
6. พร้าว	1,806	18,732	7,891	955	7,536
7. แม่ริม	1,321	5,748	3,715	565	2,100
8. แม่แตง	1,035	10,617	9,213	413	3,803
9. สะเมิง	61	273	247	518	128
10. เชียงดาว	885	12,179	4,429	750	3,320
11. ฝาง	896	9,985	7,613	608	4,625
12. แม่อาย	246	4,206	14,155	840	1,846
13. หางดง	2,685	12,039	31,055	709	5,612

ที่มา: สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ตาราง 3– 3 แสดงจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกลำไย พื้นที่เพาะปลูกลำไย และพื้นที่ให้ผลของจังหวัดเชียงใหม่ ปี 2546 (ต่อ)

อำเภอ	จำนวนเกษตร (ราย)	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)	พื้นที่ให้ผลผลิต (ไร่)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก/ไร่)	ผลผลิตรวม (ตัน)
14. สันป่าตอง	6,506	15,642	14,360	982	13,547
15. จอมทอง	7,963	32,520	26,342	966	25,437
16. ฮอด	1,520	17,898	13,900	715	9,945
17. อมก๋อย	132	463	217	161	35
18. ดอยเต่า	2,270	19,856	16,396	754	12,367
19. แม่แจ่ม	445	1,056	495	808	400
20. เวียงแหง	12	400	120	167	20
21.ไชยปราการ	1,190	6,772	6,670	800	5,336
22. แม่วาง	3,560	10,421	7,340	970	7,120
23.กิ่งฯ แม่ออน	422	1,670	1,386	50	69
24.กิ่งฯดอยหล่อ	6,051	23,385	19,408	553	10,728
รวมทั้งสิ้น	**54,926**	**247,380**	**219,445**	**15,721**	**139,761**

ที่มา: สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ตาราง 3– 4 แสดงจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกลำไย พื้นที่เพาะปลูกลำไย และพื้นที่ให้ผลของจังหวัดเชียงใหม่ ปี 2547

อำเภอ	จำนวนเกษตร (ราย)	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)	พื้นที่ให้ผลผลิต (ไร่)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก/ไร่)	ผลผลิตรวม (ตัน)
1. เมือง	1,296	2,592	2,134	905	1,931
2. สารภี	9,431	26,735	24,455	1,100	26,901
3. สันกำแพง	1,381	3,584	1,939	865	1,677
4. ดอยสะเก็ด	1,236	5,416	4,404	1,087	4,787
5. สันทราย	2,676	8,100	5,276	900	4,748
6. พร้าว	3,399	26,422	13,891	1,040	14,447
7. แม่ริม	1,658	5,394	3,795	802	3,044
8. แม่แตง	2,731	12,051	10,213	960	9.804
9. สะเมิง	225	607	267	572	153
10. เชียงดาว	1,982	12,192	4.904	880	4,316
11. ฝาง	748	5,762	4.490	850	3,782
12. แม่อาย	381	2,772	13,800	750	1,052
13. หางดง	3,245	14,663	12,907	980	7,819
14. สันป่าตอง	7,374	20,292	6,672	1,120	15,854
15. จอมทอง	9,172	46,868	31,055	1,150	35,713
16. ฮอด	1,635	17,898	14,360	940	13,498
17. อมก๋อย	169	463	254	455	116

ที่มา: สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ตาราง 3- 4 แสดงจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกลำไย พื้นที่เพาะปลูกลำไย และพื้นที่ให้ผลของจังหวัดเชียงใหม่ ปี 2547 (ต่อ)

อำเภอ	จำนวนเกษตร (ราย)	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)	พื้นที่ให้ผลผลิต (ไร่)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก/ไร่)	ผลผลิตรวม (ตัน)
18. ดอยเต่า	2,276	33,340	18,396	960	17,660
19. แม่แจ่ม	495	2,119	1,677	745	1,249
20. เวียงแหง	95	400	160	550	88
21. ไชยปราการ	790	7,420	7,049	745	5,252
22. แม่วาง	3,791	16,171	10,340	1,050	10,857
23. กิ่งฯ แม่ออน	592	1,776	1,460	765	1,117
24. กิ่งฯดอยหล่อ	4,838	23,385	20,675	1,110	22,949
รวมทั้งสิ้น	**61,616**	**296,337**	**214,573**	**21,281**	**208,814**

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

9. การตลาดลำไยจังหวัดเชียงใหม่

ถึงแม้ว่าปริมาณและมูลค่าการส่งออกลำไยจะเพิ่มสูงขึ้น แต่จากข้อมูลการสำรวจภาวะราคารับซื้อรับลำไยจากผู้ประกอบการรับซื้อลำไยสดที่รับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรในปี 2546 เปรียบเทียบปี 2547 ของสำนักงานการค้าภายในจังหวัดเชียงใหม่ ปรากฏว่าราคาเฉลี่ยที่เกษตรกรขายได้ในเดือนกรกฎาคมจนถึงเดือนสิงหาคม 2547 ซึ่งจำหน่ายเป็นกิโลกรัมๆ ละ 18.36 บาท เปรียบเทียบกับเดือนกรกฎาคมจนถึงเดือนสิงหาคม 2546 เกษตรกรขายได้ในราคากิโลกรัมละ 20.84 บาท ลดลงเป็นร้อยละ 11.90 ดังแสดงตามตารางที่ 3 - 5 (ราคาลำไยสดที่เกษตรกรขายได้ : สำนักงานการค้าภายในจังหวัดเชียงใหม่)

ตารางที่ 3 - 5 แสดงราคาเฉลี่ยลำไยสดที่เกษตรกรขายได้ปี 2546 เปรียบเทียบปี 2547

หน่วย บาท: กก

เดือน / เกรด	ราคาลำไยปี 2546				ราคาลำไยปี 2547			
	เอเอ	เอ	บี	ซี	เอเอ	เอ	บี	ซี
มกราคม	49.00	26.36	18.05	9.32	37.40	32.05	25.46	18.35
กุมภาพันธ์	31.25	26.50	20.75	10.75	38.00	32.50	26.50	18.50
มีนาคม	28.60	24.20	20.00	9.00	38.00	32.50	26.50	18.50
เมษายน	27.50	23.00	17.50	7.50	37.35	31.90	26.00	18.05
พฤษภาคม	31.63	27.63	22.50	11.25	31.50	26.50	21.50	14.00
มิถุนายน	33.89	29.50	23.89	13.83	27.36	26.86	21.86	18.93
กรกฎาคม	26.87	21.69	15.24	11.19	21.62	18.62	14.75	7.12
สิงหาคม	24.82	20.23	16.21	16.31	21.25	18.75	15.20	6.90
กันยายน	24.23	19.60	16.23	10.50	23.50	21.00	17.00	10.50
ตุลาคม	27.95	24.42	21.48	10.13	23.50	21.00	17.00	10.50
พฤศจิกายน	25.90	22.73	16.35	8.02	38.00	34.00	29.50	22.50
ธันวาคม	30.32	25.68	20.58	12.35	38.00	34.00	29.50	22.50
เฉลี่ย	30.16	24.30	19.07	10.85	37.55	32.97	27.08	18.64

ที่มา: สำนักงานการค้าภายในจังหวัดเชียงใหม่

จากปัญหาราคาลำไยที่ตกต่ำในเดือนกรกฎาคม – สิงหาคม 2547 ทำให้รัฐบาลได้ออกมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ดังนี้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

1.การจัดการการตลาดลำไย ปี 2547

อนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินการจัดการตลาดลำไย ปี 2547 กำหนดระยะเวลาดำเนินการกรกฎาคม - กันยายน 2547 ระยะเวลาโครงการกรกฎาคม 2547 – มิถุนายน 2548 โดยอนุมัติวงเงินและวิธีการดำเนินการ ดังนี้

1.1 การกระจายลำไยสดออกนอกแหล่งผลิต อนุมัติเงินทุนหมุนเวียนปลอดดอกเบี้ยจำนวน 158 ล้านบาท ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินการกระจายลำไยสดออกนอกแหล่งผลิตไปสู่ผู้บริโภคภายในประเทศ ทั้งในช่องทางตลาดเดิม และตลาดใหม่ และกระจายลำไยสดเพื่อการส่งออก ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด โดยให้ค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อจัดจำหน่าย ค่าขนส่ง และค่าบริการจัดการของส่วนราชการและสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ตามเกณฑ์ที่กำหนด หากเกิดกำไร หรือเกิดภาระขาดทุนจากการดำเนินการให้นำส่งคืนกำไร หรือ ขอชดเชยภาระขาดทุนจากกองทุนรวมฯ แล้วแต่กรณี ทั้งนี้มอบหมายให้คณะกรรมการเพื่อแก้ไขปัญหาเกษตรกรอันเนื่องมาจากผลิตผลทางการเกษตรระดับจังหวัดกำกับดูแลการดำเนินการให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

1.2 การแปรรูปลำไยบรรจุกระป๋อง อนุมัติเงินทุนหมุนเวียนปลอดดอกเบี้ยจำนวน 200 ล้านบาท ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นำไปจัดสรรให้สถาบันเกษตรกลุ่มสมาชิกฯ และกลุ่มอาชีพต่างๆ ที่ได้รับสนับสนุนเครื่องมืออุปกรณ์ผลิตลำไยบรรจุกระป๋องยืมเป็นทุนหมุนเวียนในการรับซื้อลำไยสดจากเกษตรกรในราคานำตลาดตามเกณฑ์ปกติ แล้วนำมาแปรรูปเป็นลำไยกระป๋องที่มีคุณภาพและมาตรฐานเพื่อจำหน่ายต่อไป

1.3 การส่งเสริมการบริโภคลำไยภายในประเทศและต่างประเทศ อนุมัติเงินจ่ายขาดวงเงิน 20 ล้านบาท ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ การจัดเทศกาลรณรงค์ส่งเสริมการบริโภคลำไยทั้งภายในประเทศและการส่งออก ตามเกณฑ์ที่กำหนด

1.4 การแปรรูปและการตลาดลำไยอบแห้ง

เห็นชอบให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณากู้ยืมเงินจากธนาคารของรัฐตามระเบียบของทางราชการ เพื่อใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินการตามโครงการแปรรูปและการตลาดลำไยอบแห้ง ปี 2547 วงเงินกู้ไม่เกิน 3,945 ล้านบาท เพื่อนำไปจัดสรรให้สถาบันเกษตรกรและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกู้ยืมใช้ดำเนินการแทรกแซงรับซื้อลำไยสดจากเกษตรกรในราคานำตลาดตามเกณฑ์ปกติ แล้วนำมาแปรรูปเป็นลำไยอบแห้ง ในปริมาณลำไยอบแห้งไม่เกิน 100,000 ตัน(260,000 ตันสด) และดำเนินการด้านการจำหน่ายตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยกองทุนรวมฯ จะชดเชยดอกเบี้ยเงินกู้ให้ตามที่จ่ายจริงหากเกิดกำไร หรือเกิดภาระขาดทุนจากการ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ดำเนินการให้นำส่งคืนกำไรหรือขอชดเชยภาระขาดทุนจากกองทุนรวมฯ ในกรณีที่ขาดทุนต้องขออนุมัติคณะกรรมการ คชก. ก่อนเนื่องจากเป็นเงินกู้ยืมจากแหล่งภายนอก

1.5 ในการดำเนินการตาม 1.1 – 1.4 ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์แต่งตั้งคณะทำงานโดยมีผู้แทนจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเช่นที่เคยปฏิบัติมาเป็นผู้พิจารณากำหนดราคารับซื้อนำตลาด หลักเกณฑ์ วิธีการ แนวทางปฏิบัติ และอัตราค่าใช้จ่ายในการสนับสนุนการดำเนินการตามระเบียบราชการแล้วเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในฐานะรองประธานกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรอนุมัติก่อนดำเนินการสำหรับการจำหน่ายลำไยอบแห้งตาม 1.4 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นผู้พิจารณาอนุมัติปริมาณ ราคา และช่วงเวลาจำหน่ายที่เหมาะสม แล้วรายงานให้คณะกรรมการ คชก. ทราบต่อไป
(มติคณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร, 2547 :กรมการค้าภายใน)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved